

**Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto lausuntopyyntöön
luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi
hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja
väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen
edistämisestä annetun lain muuttamisesta**

**Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemys rahoituksen
muutoksesta (lausuntopyynnön kohta 11)**

Hallituksen esitys hyvinvointialueiden rahoituksen muutoksiksi on haitallinen. Se rankaisee tehdyistä säästöistä ja romuttaa näin luottamuksen, johon hyvinvointialueiden kyky tasapainottaa talouttaan on perustunut.

Hallituksen esitys sisältää kaksi merkittävää muutosta hyvinvointialueiden rahoitukseen: ensinnäkin hallitusohjelman mukaisen 390 m€ säästön hyvinvointialueille ja toisekseen merkittävän rahoituksen siirron pääosin Uudeltamaalta muualle maahan.

Hallitusohjelman mukaiset säästöt ovat rajut mutta ymmärrettävät ja niiden kohdennus alueille on pääosin tehty hyväksyttävästi, eli rahoituksen suhteessa.

Rahoituksen siirto alueiden välillä on sen sijaan tarkoituksenhakuinen, perusteluiltaan heikko ja vaikutuksiltaan haitallinen: se rankaisee talouttaan kuntoon saattaneita alueita ja vie uskottavuuden rahoitusmallin objektiivisuuteen.

Eniten muutoksista kärsivät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ja Helsinki. Uudellemaalle kohdistetaan kolminkertaiset säästöt muuhun maahan verrattuna (-3% vs. -1%).

Hyvinvointialueiden talouden eriytyminen ei ole rakenteellista vaan keskeisesti talouden tasapainotuksen onnistumiseen tai nopeuteen liittyvää. Siksi rahoitusjärjestelmään ei saa tehdä pysyviä rakenteellisia muutoksia vaan heikossa tilanteessa olevia alueita tulee auttaa väliaikaisin toimin. Näitä ovat lisää aika alijäämien kattamiseen, arviointimenettelyt ja lisärahoitus.

Tarvetekijöihin esitettävät poliittiset muutokset tulee hylätä. Muutoksia ei tule tehdä lainkaan tai vaihtoehtoisesti tulee tehdä THL:n esittämät muutokset.

1. Koko maan rahoituksen tasossa huomioon otettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu arvio vuosille 2027–2030 (7 § 1 mom.)

Kyseessä on teknisluonteinen SOME-malliin perustuva päivitys.

2. Palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevat säästötoimenpiteet (7 § 1 mom. ja 36 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon 60 prosenttia vuodesta 2027. Määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan hallitusohjelman mukaiset säästöt ovat mittavat mutta

ymmärrettävät julkisen talouden tasapainottamisen näkökulmasta. Säästöjen kohdennus hyvinvointialueille on tehty laskennallisten määräytymistekijöiden perusteella, joka on perusteltua ja loogista. Kohdennustapa tukee hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden ennustettavuutta ja kannustavuutta.

3. Palvelutarpeen kasvun säästöjen kohdentaminen ja säästökompensaatio (3 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvua koskeva säästö kohdennettaisiin kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia kompensoitaisiin nostamalla palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta vuonna 2028.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Säästöjen kohdennus hyvinvointialueille rahoituksen määräytymistekijöitä on perusteltua ja loogista. Kohdennustapa tukee hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden ennustettavuutta ja kannustavuutta.

Sen sijaan kompensointi vähentämällä asukasperusteista osuutta ja lisäämällä palvelutarpeen rahoitusosuutta, on keinotekoinen ja vahingollinen tapa siirtää rahoitusta pois kasvavilta alueilta. Menettely heikentää luottamusta rahoitusmallin ennustettavuuteen ja kannustavuuteen. Heikossa taloudellisessa tilanteessa olevien alueiden tukeminen pitää toteuttaa jo käytössä olevilla menettelyillä: lisäämällä alijäämien kattamiseen, arviointimenettelyt ja lisärahoitus ovat

oikeita ja riittäviä keinoja varmistaa perustuslain mukaiset palvelut kaikilla alueilla. Alueiden tukeminen pitää toteuttaa väliaikaisilla toimilla, ei pysyvillä keinotekoisilla muutoksilla rahoitusmalliin.

4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvemallin päivitykset (14 § ja lain liite)

Tarvetekijöiden ja niiden kertomien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja nykyisiin tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, mutta ei toteutettaisi tarvetekijöitä tai tietopoimintoja koskevia merkittäviä laajennuksia. Yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin osittain.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen mielestä palvelutarvemallin päivitykset ovat valikoivia ja tarkoituksenhakuisia, joilla pyritään siirtämään rahoitusta taloutensa hyvin hoitaneilta sekä kasvavilta alueilta keinotekoisesti heikommassa tilanteessa olevilla alueilla.

THL on julkaissut elokuussa 2025 työpaperin

”Hyvinvointialueiden sote-rahoituksen tarvevakiointimalli:

Päivitys 2025”, jossa on päivitetty sote-rahoituksen

tarvevakiointimallia uusimmalla datalla ja tietämyksellä. THL

on simuloinut palvelutarvetta eri malleilla ja esittää julkaisussa

ehdotuksensa terveydenhuollon-, vanhustenhuollon- ja

sosiaalihuollon tarvekertoimiksi. Julkaisussa todetaan, että

”Ehdotetut mallit ennustavat huomattavasti nykyisin käytettyjä

malleja paremmin erityisesti sosiaalihuollon palvelukäytön

kustannuksia ja ovat siksi selkeä edistysaskel nykyiseen verrattuna.”

Raportissa julkaistut päivitetyt ja THL:n suosittelemat tarvekertoimet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta lisäisivät alueen rahoitusta noin 3 %:lla. Hallituksen esityksessä tarvetekijöiden päivityksen vaikutus alueen rahoituksen olisi noin -1 %. Tämä muutos saadaan aikaiseksi hylkäämällä THL:n esitykset ja esittämällä ainoana merkittävänä muutoksena yksityisen sektorin diagnoositietojen poissulkemista rahoitusperusteena.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan valikoiva, keinotekoinen ja rahoitusmallin uskottavuutta heikentävä tarvetekijöiden ja -kertoimien päivittäminen ei ole perusteltua. Rahoitusmallia pitää kehittää loogisesti, pitkäjänteisesti ja ennustettavasti. Heikossa taloudellisessa tilanteessa olevien alueiden tukeminen pitää toteuttaa jo käytössä olevilla menettelyillä.

5. Palvelutarvekertoimien tietopohjan laadun turvaaminen (14 § 3 mom. ja 26 a § 2 mom.)

THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä selkiytettäisiin. Valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan on tärkeää, että rahoitusmallin taustalla oleva tietopohja olisi mahdollisimman oikeellista. Hyvinvointialue kannattaa toimintamallia, jossa THL aikaisempaa analyyttisemmin arvioi tietopohjan laatua ja oikeellisuutta. Valtiovarainministeriöllä pitää olla mahdollisuus ottaa huomioon todetut virheet ja eliminoida virheiden vaikutus rahoituslaskelmista.

6. Saaristoisuus rahoituksen määräytymistekijänä (19 §)

Saaristolain määritelmän mukaiselle saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kannattaa esitettävää muutosta. Muutos selkeyttäisi saaristoisuutta rahoituksen määräytymistekijänä.

7. Siirtymätasauksien porrastuksen muuttaminen (35 § 2–5 mom.)

Siirtymätasauksien porrastusta muutettaisiin sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien osalta kymmenellä eurolla asukasta kohden lisää vuosittain vuodesta 2027 siten, että pysyvien siirtymätasauksien määrä vähenee noin neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Siirtymätasauksen muutos ei vaikuta Länsi-Uudenmaan rahoitukseen.

8. Siirtymätasauksia koskeva säästötoimenpide ja sen kohdentaminen (40 §)

Siirtymätasauksista valtion rahoittamasta osuudesta siirrettäisiin hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 milj. euroa vuonna 2028, 91 milj. euroa vuonna 2029 ja 82 milj. euroa vuodesta 2030. Rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena kaikille hyvinvointialueille, lukuunottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla siirtymätasaus on laskennallisen rahoituksen kehityksen huomioon ottaen tarpeen palvelujen järjestämiseksi riittävän rahoituksen turvaamiseksi.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Ongelmallista siirtymätasauksia koskevassa säästötoimenpiteessä on sen kohdentaminen vain osalle hyvinvointialueista, sekä se että kohdentamisperuste on asukasluku eikä hyvinvointialueen saama rahoitus.

9. Kommenttinne koskien saariston käsitettä (saaristolain 3 §)

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Esityksen mukaan saaristoluokkien tunnistamisessa noudatetaan Suomen ympäristökeskuksen julkaisemaa saaristoluokitusta, mikä on näkemyksemme mukaan kannatettavaa.

10. Kommenttinne koskien saaristoista hyvinvointialuetta (saaristolain 9 a §) sekä siihen liittyvää valtioneuvoston asetusta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto:

Muutos on kannatettava ja teknisluonteinen.

Jakelu

Valtiovarainministeriö

PL 33, 02033 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

PB 33, 02033 Västra Nylands välfärdsområde

luvn.fi